

Til: Helse- og omsorgskomiteen
10. oktober 2024

Innspill til forslag til statsbudsjett 2025

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Helseteknologiordningen. Kap. 701, post 21, post 60 og post 73

I forslag til satsbudsjett 2024 var det satt av 150 mill. kroner til helseteknologiordningen. Det samlede søknadsbeløpet var 331,2 mill. kroner fordelt på 180 søknader. Helseteknologiordningen er noe styrket i forslag til statsbudsjett for 2025, men vi mener det er behov for å styrke ytterligere utover de foreslåtte 175,8 mill. kroner. Skal vi lykkes med å tilby gode helse- og omsorgstjenester også i fremtiden, er det behov for å satse på mer velferdsteknologi og digitalisering av helsetjenesten. Når kommunene så åpenbart er klare til å sette i gang, må staten kjenne sin besøkelsestid og sørge for at midlene er på plass.

- Vi ber komiteen øke bevilgningen til Helseteknologiordningen til minimum 200 mill. kroner

Kapittel 760, post 63 Investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser

Antallet sykehjemsplasser har stått på stedet hvil i snart tjue år. Den forventede veksten i antall eldre er allerede i gang, og mange av dagens over én million pensjonister vil ha behov for sykehjemsplass i løpet av overskuelig fremtid. I dag er det over 100 000 personer med demens i Norge. Dette er forventet nær doblet innen 2040. Rundt 84 prosent av dem som har langtidsplass i sykehjem i dag, har demens. Det er en politisk målsetning at eldre skal bo hjemme så lenge som mulig, men for personer med demens er det ofte ikke et alternativ å bli boende hjemme til livets slutt.

Det er heller ikke forsvarlig overfor de pårørende, fordi omsorgsbehovet er for omfattende. I perioden før sykehjemssinnleggelse mottar denne gruppa hele 160 timer bistand fra pårørende, i tillegg til hjelpen de får fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Tidligere i sykdomsforløpet er gjennomsnittet til sammenlikning 60-85 timer pårørendebistand. Det er derfor behov for oppskalering av sykehjemskapasiteten, ikke minst av hensynet til pårørende, som bidrar med like mye innsats som det offentlige.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er glad for at det er foreslått 3,25 milliarder kroner i tilsagnsramme for heldøgns omsorgsplasser, men vi er bekymret for hvor mange sykehjemsplasser dette i realiteten vil resultere i. Tilskuddsordningen kan nyttes til sykehjemsplasser, omsorgsboliger og dagsenter. Fordelingen av hva det gis tilskudd til varierer, men andelen som har gått til å bygge sykehjemsplasser har i perioden 2018-2022 variert fra 35 til 61 prosent. Vi ber om at komiteen fremmer følgende merknad:

- Komiteen ber regjeringen vurdere hvordan investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser kan innrettes på en måte som sikrer at den fører til økt antall sykehjemsplasser.

Bo trygt hjemme, Kap. 760, post 21 og 68

Bo trygt hjemme-reformen er blant regjeringens svar på hvordan vi skal sørge for gode, trygge og tilstrekkelige tjenester i møte med en stadig eldre befolkning. Det er positivt at det satses på bedre oppgavedeling organisering og oppgavedeling gjennom TØRN. men synes ambisjonsnivået til reformen ikke gjenspeiles i bevilgningene. Vi etterlyser blant annet en sterkere satsing tiltak for pårørende og tiltak som sikrer at personer med demens og deres pårørende får én dør inn til kommunale helse- og omsorgstjenestetilbud. Eldreboligprogrammet er en sentral del av Bo trygt hjemme-reformen og skal blant annet skal inneholde sosiale boformer som egnet for personer med kognitiv svikt, som

trygghetsboliger. Det er derfor skuffende å lese at det i forslag til statsbudsjett for 2025 kun er satt av 3,5 millioner til Husbanken for oppfølging av Eldreboligprogrammet og at hverken sosiale boformer eller trygghetsboliger er nevnt.

- Vi ber komiteen styrke Eldreboligprogrammet og i merknadsform sikre at det settes i gang tiltak for å realisere flere sosiale boformer for personer med kognitiv svikt og demens.

Demensplan 2025, Kap. 760, post 21.

Vi er glade for at det gjennom Demensplan 2025 er bevilget 1 million kroner til arbeidet med kampanjen demensvennlig samfunn, og 1 million kroner i tilskudd til lokalt informasjons- og veiledningsarbeid. Samtidig ønsker vi å påpeke at nivåene på tilskuddene har vært uforandret siden 2015. Det innebærer at det i praksis har vært en årlig reduksjon i ti år på et område der behovet øker år for år, med økt antall pasienter.

- Vi ber om at hvert av disse tilskuddene økes til 1,5 millioner kroner for 2025.

Kap. 760, post 61 Forebyggende helse og omsorgstjenester

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal bidra med forebyggende helsearbeid blant barn og unge og utjevne sosiale helseforskjeller. Tjenestene slik de er innrettet i dag brukes av alle grupper, uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn. At tjenestene er lavterskel, er en viktig forutsetning for nettopp dette. Nasjonalforeningen for folkehelsen er glad regjeringen har som et sentralt mål å styrke det helsefremmende og forebyggende arbeidet knyttet til barn, unge og deres familier, inkludert tilbudet til gravide, gjennom helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det er positivt at det settes av midler til tilskuddsordning, samt at økningen i rammetilskuddet til kommunene begrunnes med behovet for styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

- Nasjonalforeningen ber komiteen sikre at midlene som settes av til helsestasjons- og skolehelsetjenesten, går til sitt tiltenkte formål, slik at tjenestene kan fortsette å være lavterskel og tilgjengelige for alle grupper, uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn.

Kap. 760, post 70, Informasjons- og kontaktskapende arbeid mv.

Økt samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten pekes på som del av løsningen på det økte presset i helsetjenestene som følge av flere eldre. Frivilligheten kan og vil bidra, men er avhengig av stabile og forutsigbare rammevilkår. Vi opplever at tilskuddene til frivilligheten har blitt redusert etter omleggingen i 2023, da to tilskudd ble slått sammen. På to år har ordningen blitt redusert fra snaue 31,9 mill. kroner til foreslåtte 25 mill. kroner for 2025. Gitt at deler av ordningen er øremerket, er dette en betydelig reduksjon i løpet av få år. I 2024 var det totale søknadsbeløpet om lag 87 mill. kroner fordelt på 81 søknader. Om det virkelig er et politisk ønske at frivillig innsats på helsefeltet skal økes, må midlene følge med.

- Nasjonalforeningen ber komiteen øke tilskuddsrammen til «Informasjon- og kontaktskapende arbeid» til minimum 35 millioner kroner for 2025.

Andre saker

Til slutt vil vi minne om at Nasjonalforeningen for folkehelsen er den eneste pasient- og brukerorganisasjonen for personer med demens og deres pårørende, og at vi fortsatt ikke mottar driftsstøtte. Saken slik den er i dag, fordrer en forskriftsendring under Kulturdepartementets ansvarsområde, mens selve budsjettbehandlingen ligger hos Arbeids- og sosialkomiteen.

Vi opplever at det er politisk enighet om at interesseorganisasjonen for personer med demens fortjener offentlig støtte på linje med andre interesseorganisasjoner. Det kan være kompleksiteten i saken som

står i veien for gjennomføringen av unntaket vi trenger. Tre sektorer er involvert: Helsepolitikkerne er engasjert, beslutningen ligger i Arbeids- og sosialkomiteen, mens det er Kultur- og likestillingsdepartementet som i praksis må gjennomføre tiltaket. I vårt arbeid med å forklare saken har vi blitt sendt rundt mellom de ulike aktørene, og koordineringen av endringen ser ut til å være vanskelig.

- Vi ber komiteen i budsjettdialogen med kolleger i Arbeids- og sosialkomiteen sikre at Nasjonalforeningen for folkehelsen kan få driftsstøtte på linje med andre bruker- og pårørendeorganisasjoner, enten ved unntak i den eksisterende ordningen eller ved egne øremerkede midler over statsbudsjettet.